

A SZOCIÁLIS MUNKÁSOK SZEREPE EGY ÚJ ÖKO-SZOCIÁLIS VILÁG LÉTREJÖTTÉNEK ELŐMOZDÍTÁSÁBAN

A Szociális Munkások Nemzetközi Szövetségének Nyilatkozata, 2022. május

1. Aggodalmak

Világunk példátlan mértékű társadalmi és környezeti válságokkal néz szembe; klímaváltozás, járványok, állandósuló egyenlőtlenségek, a nemzetközi konszenzus hiánya geopolitikai szinten és a bővülő konfliktusok. Ezek a krízisek a gazdasági, társadalmi, érzelmi és ökológiai kihívások számának drámai emelkedése által összefonódnak és mélyen hatnak az emberekre és a közösségeikre.

A környezetet veszélyezteti a bolygó, az emberek és a kultúrák kizsákmányolása és leértékelése, amely a gyarmatosításⁱⁱ alapját is képezte, ez keveredik az állami gyakorlatba ágyazott neoliberális gazdaságpolitikával és a nemzetközi pénzüzetek hiteleinek feltétel rendszerével. Ezek a politikák hozzájárultak a környezet romlásához, a társadalmi és gazdasági egyenlőtlenségek növekedéséhez, a munkavállalók jogainak csökkenéséhez, a szociális védelmi rendszerek minimalizálásához, a megnövekedett migrációhoz, az embercsempészethez és az emberi jogok megsértéséhez. Igen nagy szükségünk van a politikai és gazdasági rendszerek átalakítására, a kihasználó és kizsákmányoló helyett a befogadó és fenntartható politikákra és gyakorlatokra kell váltanunk globális és helyi szinten, amelyek megállíthatják a környezet pusztítását és jólétet teremthetnek minden ember számára.

Az elmúlt öt év volt az eddig mért legmelegebb év, ami egzisztenciális veszélyt jelent a bolygóra, az emberiségre és az emberi jogokra. A környezet romlása olyan járványok kockázatának tesz ki minket, mint például a Covid-19^{lii}. E járvány óriási gondokat okozott világszerte, de a leginkább marginalizálódottak számára társadalmi, egészségügyi és gazdasági szinten nyilvánvalóan tartóssá tette az egyenlőtlenségeket.

A szociális védelem, az egészségügy és az oktatás költségeinek megnyirbálása további hatással van a nemi egyenlőtlenségek alakulására. A nők és a lányok viselik a gondozási terheket, melyeket már nem képesek megosztani az állami és helyi szereplőkkel; ezt a jelenséget világszerte felerősítette a világjárvány^{liii}. A COVID-19 által megbillent megélhetési stratégiák, a konfliktusok és az éghajlatváltozás miatt fokozódott a szegénység és éhezés kockázata.^{liiv} A globális egyenlőtlenség az oltásokhoz való hozzáférésben is megmutatkozott; a világszerte kiadott több mint 10 milliárd adag mindössze 1%-át adták be alacsony jövedelmű országokban^{li}. A védőoltásokhoz való késedelmes hozzáférés és a méltánytalan adózási rendszerek megakadályozzák a kormányokat abban, hogy újraindítsák gazdaságukat; hogy befektessenek a helyreállításba és az éghajlati válság súlyosbodó hatásainak kezelésébe, amelyet nem is ők hoztak létre.

Az éghajlatváltozás növeli az élelmiszer-ellátás bizonytalanságát, míg a globális élelmiszertermelési rendszer – mely az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának több, mint egyharmadért felelős^{lii} – hozzájárul az éghajlatváltozáshoz. Az egészséges élelmiszerekhez való korlátozott hozzáférés pedig az étrenddel kapcsolatos egészségügyi problémákban, köztük a fejtlenységben és alultápláltságban is érzékelhető.^{liii} Az egyenetlen és igazságtalan helyreállítás^{liiii} pedig erodálja a globális szolidaritást. Az éghajlatváltozás „válság sokszorozó”, amely konfliktusokhoz vezethet, vagy súlyosbíthatja azokat, mivel hatással van az élelmezésbiztonságra, a természeti erőforrásokra és a migrációs helyzetre^{li}. A konfliktusok következményei az összetett humanitárius vészhelyzetek, az egy adott országon

belül lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek, menekültek száma, a szegénység, az éhezés és éhínség növekedése.

Ezek az egymással összefüggő válságok új ökoszociális szerződésekkel felhívásként szolgálnak a minden ember és a bolygó méltóságán és tiszteletén alapuló átalakító cselekvésre egy új világ megteremtése céljából. Ezt a világunk egyensúlyának helyreállítására irányuló, senkit sem hátra hagyó elképzelést az együttműködés és a fenntarthatóság vezérli. A szociális munkások szakmai etikájának integráns eleme, hogy öko-rendszerünkben minden élet összekapcsolódik. Csak egy új ökoszociális világ közös felépítésével biztosíthatunk fenntartható és igazságosabb világot mindannyiunk és a jövő generációi számára.

Jelen dokumentum a következőket erősíti meg:

1. Bővíti a Szociális Munkások Nemzetközi Szövetségének (lásd tovább: IFSW - a szerk. megjegyzése) 1996. évi Emberi Jogi Stratégiáját és a 2014. évi Globalizációs és Környezetvédelmi Stratégiáját
2. Kifejezi és támogatja az IFSW álláspontjának holisztikus emberi jogi kereteken alapuló fejlesztését egy új ökoszociális világ közös felépítésével
3. Cselekvésre szólítja fel az egyes országok kormányait és a kulcsfontosságú érdekelteket a fenntarthatóbb és igazságosabb világ biztosítása érdekében.

2. Kontextus

Ahogy nő az új ökoszociális világ közös tervezésének és közös felépítésének sürgető szükségességét kielégítő globális tömegmozgalom, úgy nő a szociális munkások ebbe történő bevonódása is világszerte. Hivatásunkban nagy hagyománya van a társadalmi cselekvésnek és érdekképviseletnek, a közösségek és a különböző rendszerek bevonásának kontextusa is tükrözi szakmánk sokszínűségét. Az éghajlatváltozás, a világválságok, a környezeti pusztítás, a konfliktusok és a globális egyenlőtlenségek (beleértve a szociális védelmi rendszerek hiányát is) növekvő válsága csökkenti az emberi és környezeti jogok érvényesülését, amelyek következtében a szociális munkások – kezelendő az egyenlőtlenségeket – kritikus szerepet játszanak ebben a globális mozgalomban.

A civil társadalommal, a globális testületekkel, az egyes országok kormányaival és az Egyesült Nemzetek Szervezetének ^[x] ügynökségeivel való kapcsolatok és partnerség építésével hozzájárulunk és segítjük az új ökoszociális világmozgalom közös építését.

3. A Holisztikus Jogok Keretrendszerének elősegítése

Az ENSZ Emberi Jogok Nyilatkozatát időszerű kiterjeszteni a Holisztikus Jogok Keretrendszerévé, hogy majd az magába foglalja a szociális-, az emberi-, a kulturális-, az ökoszisztéma- és a tágabb természet jogait, biztosítandó az éghajlatváltozás, a világválságok és a konfliktusok okozta globális válságainak kezelését egy új ökoszociális világ felvirágzása érdekében. Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) Emberi Jogi Tanácsának 2021-ben jóváhagyott, a Tiszta, Egészséges és Fenntartható Környezethez Való Jogról szóló határozata ^[xi], valamint az éghajlatváltozással összefüggésben az emberi jogok előmozdításával és védelmével foglalkozó Különmegbízott kinevezése ezt elismeri, tisztelve az emberi jogok és a környezet kapcsolatát.

Az emberi jogok és a környezetvédelmi kérdések elválaszthatatlanul összefüggnek. Az éghajlatváltozás csorbítja az egészséghöz, az élethez, a kultúrához, a lakhatáshoz, az élelemhez,

a vízhez és a higiéniahoz, az önrendelkezéshez, a fejlődéshez, a békéhez és a biztonsághoz, az egészséghez és a jóléthez megfelelő életszínvonalhoz való, valamint a kulturális jogokat.

Az 1996-os IFSW Emberi Jogi Stratégiája kimondja:

Az emberi jogok két szóba sűrítik a méltóságért és az alapvető szabadságjogokért folytatott küzdelmet, amelyek lehetővé teszik az emberi potenciál teljes kibontakozását. A polgári és politikai jogokat gazdasági, szociális és kulturális jogoknak kell kísérniük.

A Holisztikus Jogok Keretrendszere elismeri az egyéni emberi jogokat (a méltóság és az alapvető szabadságjogok), a szociális emberi jogokat (polgári, gazdasági és politikai), a kulturális jogokat, az ökoszisztémával kapcsolatos jogokat és a természet tágabb jogait. Ebben a keretben vezérelvek és értékek találhatók: a sokféleség, a fenntarthatóság, az önrendelkezés fontosságának és annak a felismerése, hogy minden ember felelős mások - ideértve a természetet is - jogainak védelméért és a jogaik előmozdításáért. A keretrendszer célja egy olyan konszenzus kialakítása közös jövőnk érdekében, amely az alkalmazási kötelezettségeken keresztül egyensúlyba hozza az összes jogot az ezeket befogadó politikákban és gyakorlatokban.

A szociális munkások szerepe

A szociális munkásoknak fontos szerepük van ezekkel az összetett, egymással összefonódó kérdésekkel helyi, nemzeti és globális szinteken. A szociális munkások holisztikus és ökológiai megközelítéseket alkalmaznak, amelyeket a tudás, a szakmai etika és az értékek vezérelnek. Elkötelezettek a sokszínű közösségek bevonása és támogatása mellett olyan gyakorlat révén, amely tiszteletben tartja a közösségekkel fenntartott kölcsönös kapcsolatok fontosságát az emberi jogok, a gazdasági, környezeti és társadalmi igazságosság előmozdítása érdekében.

A hivatásos szociális munkások a politika és a gyakorlat mikro-, mezo- és makroszintjein tevékenykednek olyan partnerségek kialakítása érdekében, amelyek változásokat hoznak létre. A fenntartható fejlődést támogatják és építik, az ökoszociális gyakorlat lehetőségét teremtik meg, és elkötelezettek egy új ökoszociális világ felépítése iránt, melyben minden jog biztosított és amelyben senkit nem hagynak hátra. A szociális munkások különböző közösségekben és kormányzati kereteken belül dolgoznak, közösen tervezik és építik a szociális- és környezetvédelmet, ami kapacitásbővítéshez, valamint az összetett és összefonódó válságok leküzdésére irányuló szakpolitikák kidolgozásához vezet.

4. IFSW Irányelv az Új Ökoszociális Világ Közös Építéséről

A világnak olyan új politikákra, társadalmi szerződésekre és gyakorlatokra van szüksége - elősegítendő olyan kapcsolatokat és partnerségeket megteremtését – amelyek biztonságot és bizalmat építenek minden ember számára, valamint biztosítják a bolygónk fenntarthatóságát. A szociális munka szakma fontos érdekeltje és partnere a globális cselekvésnek, beleértve a Fenntartható Fejlődési Célokat (SDG) ^[xiii] és más helyi, regionális és globális fejlesztési stratégiákat.

Az ökoszociális megközelítés kulcsfontosságú intézkedéseket igényel a fenntarthatóság 5 (egyformán figyelembe vett) dimenziójában: az **emberek, a bolygó, a jólét, a béke** és a **partnerség** (az eredeti szövegben 5p: people, planet, prosperity, peace, partnership - a szerk. megjegyzése) ^[xiii], az Egyesült Nemzetek Szervezete által felvázolt módon. Ezeket az IFSW kiterjeszti, az alábbiak szerint:

Emberek: Az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljainak központi előfeltételével összhangban a „senkit nem hagynunk hátra” elvnek minden kormányzati döntés középpontjában kell lennie, mely biztosítja mindenki számára az emberi jogokat. Az IFSW elismeri, hogy a jogok valódi érvényesüléséhez mindannyiunk részéről arra van szükség, hogy biztosítsuk mások méltóságát és tiszteletét.

Bolygó: Az ökoszociális megközelítés elismeri, hogy az ember az ökoszisztéma része, és hogy az ember és a környezetének jóléte egymással kölcsönösen összefügg. Az éghajlatváltozással kapcsolatos intézkedéseknek prioritásként kell kezelniük az őslakos népek meghallgatását és a velük való együttműködést szerte a világon. Az IFSW és partnerei a Szociális Munka Új Globális Definíciójában (IFSW 2014 – a szerk. megjegyzése) elismerik, hogy az őslakosok bölcsességéből származó ismeretek egyenrangúak és központi szerepet játszanak az ökoszociális világ megteremtésének elérésben.

Jólét: A jólét ökoszociális megértéséhez kritikusan kell vizsgálni a társadalmi és gazdasági struktúrákat, gyakorlatokat és életmódokat. Az IFSW a globális gazdaságok egy sokkal fenntarthatóbb, inkluzívabb és méltányosabb megközelítésen alapuló átalakítását szorgalmazza, amelyet az vezérel, hogy megváltozik mit is értünk a jólét kifejezés alatt. Ez egy a tisztán gazdasági növekedésként értelmezett jólétről az egyre inkább a fenntartható társadalmi és környezeti jólét irányába mozdul el.

Béke: Az ökoszociális nézőpont új, alulról felfelé építkező megközelítéseket igényel, amelyek felismerik, hogy a nemzeti és egyéni érdekek másodlagosak a globális méltányossághoz, a békéhez és a fenntarthatósághoz képest. Az IFSW ökoszociálisnak egy olyan világot tekint, amely tiszteletben tartja a kulturális sokszínűséget és identitást a globális állampolgárság és a kölcsönös tisztelet összefüggésében, alapot teremtve a fenntartható békéhez.

Partnerség: A Fenntartható Fejlődési Célok „a megerősített globális szolidaritás szelleméért” kiáltanak. A szociális munkások számára a partnerség a különbözőség és a sokféleség tiszteletben tartásával kezdődik, amelynek középpontjában a méltányosság, valamint egymás meghallgatása és megértése áll. Az IFSW támogatja a tudás és a belső tapasztalatok megosztását, a méltányosságon és az együttműködésen alapuló munkát, s amely közös megoldásokhoz és együttes cselekvésekhez vezet a fenntartható közös jövő érdekében.

5. E szakpolitikai dokumentum hatása

Az IFSW az alábbiak elérésért fog dolgozni:

- Sürgős globális cselekvések közös megtervezése és közös végrehajtása annak érdekében, hogy a fenntarthatóság 5 dimenziója megvalósuljon: **emberek, bolygó, jólét, béke és együttműködés.**
- Az egyes kormányok és más kiemelkedően fontos érintett felek bevonása annak felismerése érdekében, hogy a szociális munkások kulcsfontosságú partnerek ebben a globális cselekvésben. Szerepük a közösség bevonása és a közösségekkel folyó munka, így a szociális munkások, mint a változás ügynökei tevékenykednek.
- Egy új ökoszociális világ alapelveinek integrálása a szociális munkás képzésbe.
- A szociális védelmi rendszerek átalakítása reaktívól megelőző rendszerekké, támogatandó a közösségeket még a természeti katasztrófák, a környezetromlás és a világjárványok bekövetkezése előtt, amelyek így jobban felvértezve állhatnak helyt e helyzetekben.

- A jelenlegi és a történelmi igazságtalanságok azonosítása és kezelése, amelyek ma még korlátozzák az embereket, hogy részt vegyenek a jövőnk közös tervezésében és építésében.
- Partnerségek és szövetségi kapcsolatok kiépítése szükséges a helyi közösségekkel, annak érdekében, hogy együttműködve határozzuk meg azokat a lépéseket, amelyek egy igazságos és fenntartható világ kialakításához szükségesek.
- Holisztikus emberi jogi keretben gyökerező, közvetlen gyakorlatot folytató ökoszociális szakpolitikát alakító nemzeti szövetségek támogatása.
- A szegénység felszámolása fenntartható gazdaságok és senkit sem hátra hagyó környezeti és társadalmi rendszerek létrehozása által.

6. Felülvizsgálat

Az IFSW állásfoglalásairól szóló irányelve szerint az ilyen dokumentumok felülvizsgálatára az elfogadásuk után legkésőbb hat éven belül sor kerül. A szóban forgó szakpolitikai dokumentum felülvizsgálata így 2028-ban esedékes. Azt is felismerve, hogy az Új Ökoszociális világmozgalom gyorsan terjeszkedik, ezért ezt a politikát ennek a mozgalomnak megfelelően frissíteni kell.

Az eredeti, angol nyelvű nyilatkozat elérhető itt: <https://www.ifsw.org/the-role-of-social-workers-in-advancing-a-new-eco-social-world/>

Fordította: Tóth Anikó Panna

Források

Borges, A. & Huet, N. (2020) *Invisible workers: Underpaid, exploited and put at risk on Europe's farms.* <https://www.euronews.com/my-europe/2020/07/17/invisible-workers-underpaid-exploited-and-put-at-risk-on-europe-s-farms>

Cordoba, P. S., & Bando, L. (2021) Social Work and the Sustainable Development Goals: A Student Placement Model. *Australian Social Work*, 1–8.

Hickel, J. (2020). *Quantifying national responsibility for climate breakdown: and equality-based attribution approach for carbon dioxide emissions in excess of the planetary boundary.* *The Lancet: Planetary Health*, 4 (9), E399-E404. DOI: [https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(20\)30196-0](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(20)30196-0)

IFSW Climate Justice Program (2021). *Statement on COP26: A Commitment To Ongoing Action And Accountability.* <https://www.ifsw.org/ifsw-climate-justice-program-statement-on-cop26-a-commitment-to-ongoing-action-and-accountability/>

International Federation of Social Workers (2021). *Social Work and the United Nations Sustainable Development Goals (SDGs).* <https://www.ifsw.org/social-work-and-the-united-nations-sustainable-development-goals-sdgs/>

International Federation of Social Workers (2021). *IFSW Statement on The Draft Convention On The Right To Development.* <https://www.ifsw.org/ifsw-statement-on-the-draft-convention-on-the-right-to-development>

IASSW, ICSW, IFSW (2020). *Global Agenda for Social Work and Social Development: Third Report. Strengthening recognition of the Importance of Human Relationships*. (Ed. David N Jones), IFSW, Rheinfelden, Switzerland

International Federation of Social Workers (2018). *Global Social Work Statement of Ethical Principles*. <https://www.ifsw.org/global-social-work-statement-of-ethical-principles/>

International Federation of Social Workers (2014). *Global Definition of Social Work*. <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>

International Federation of Social Workers (1996). *Human Rights*. <https://www.ifsw.org/human-rights-policy/>

Jolly, R. (2005). *Global Inequality in Historical Perspective*. <https://www.wider.unu.edu/publication/global-inequality-historical-perspective>

Kreitzer, L., & Wilson, M. (2010). *Shifting perspectives on international alliances in social work: Lessons from Ghana and Nicaragua*. *International Social Work*, 53, 701–719.

Locke, J., Singh, V. & De Marez, L. (2021). *From G7 to COP26: A path forward for the global south*. *Blog*. <https://rmi.org/from-g7-to-cop26-a-path-forward-for-the-global-south/>

Martinez, D. & Irfan, A. (2021). *Colonialism, the climate crisis, and the need to center Indigenous voices*. *Environmental Health News*. <https://www.ehn.org/indigenous-people-and-climate-change-2655479728/american-settler-colonialism>

United Nations Environment Programme (UNEP) (2020). *Unite human, animal and environmental health to prevent the next pandemic-UN Report*. *Press release*. <https://www.unep.org/news-and-stories/press-release/unite-human-animal-and-environmental-health-prevent-next-pandemic-un>

United Nations. (2021). *The Sustainable Development Goals Report 2021*. <https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2021.pdf>

United Nations Research Institute for Social Development. (2021). *A New Eco-Social Contract*. <https://sdgs.un.org/sites/default/files/2021-07/UNRISD%20-%20A%20New%20Eco-Social%20Contract.pdf>

UN News. (2022, March). *UN analysis shows link between vaccine equity and widening poverty gap*. <https://news.un.org/en/story/2022/03/1114762>

UN Security Council. (2021). *Press Release. Climate change 'Biggest threat modern humans have ever faced', world-renowned naturalist tells security council, calls for greater global cooperation'* <https://www.un.org/press/en/2021/sc14445.doc.htm>

WWF. (n.d.) *Sustainable Agriculture: Pollution*. <https://www.worldwildlife.org/industries/sustainable-agriculture#:~:text=Agriculture%20is%20the%20leading%20source,in%20the%20environment%20for%20generations>

Zurek, M., Hebineck, A., & Selomane, O. (2021, January). *Looking across diverse food system futures: Implications for climate change and the environment*. *QOpen* 1: 1–39.

Jegyzetek

^[1] Martinez, D. & Irfan, A. (2021). *Colonialism, the climate crisis, and the need to center Indigenous voices*. *Environmental Health News*. <https://www.ehn.org/indigenous-people-and-climate-change-2655479728/american-settler-colonialism>

- [ii] United Nations Environment Programme (UNEP). (2020). *Unite human, animal and environmental health to prevent the next pandemic-UN Report*. Press release. <https://www.unep.org/news-and-stories/press-release/unite-human-animal-and-environmental-health-prevent-next-pandemic-un>
- [iii] UN Women. (2020). *Macroeconomic policies for the feminist plan on sustainability and social justice*. <https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2021/Macroeconomic-policies-for-the-feminist-plan-on-sustainability-and-social-justice-en.pdf>
- [iv] UN Security Council. (2021). *Climate change 'Biggest threat modern humans have ever faced', world-renowned naturalist tells security council, calls for greater global cooperation*. <https://www.un.org/press/en/2021/sc14445.doc.htm>
- [v] UN News. (2022, March). *UN analysis shows a link between vaccine equity and widening poverty gap*. <https://news.un.org/en/story/2022/03/1114762>
- [vi] The Intergovernmental Panel on Climate Change. (2019). *Climate change and land: an IPCC special report on climate change, desertification, land degradation, sustainable land management, food security, and greenhouse gas fluxes in terrestrial ecosystems*. <https://www.ipcc.ch/srccl/chapter/chapter-5/>
- [vii] Zurek, M., Hebinck, A., & Selomane, O., (2021). Looking across diverse food system futures: Implications for climate change and the environment. *Q Open*, 1(1), qoaa001.
- [viii] UN Secretary General, Statements and Messages. (2021, September 28). *Lasting damage of pandemic, debt burdens preventing developing countries from investing in recovery, Secretary-General tells financing meeting*. <https://www.un.org/press/en/2021/sgsm20934.doc.htm>
- [ix] UN Security Council. (2021) Press Release. *Climate change 'Biggest threat modern humans have ever faced', world-renowned naturalist tells security council, calls for greater global cooperation* <https://www.un.org/press/en/2021/sc14445.doc.htm>
- [x] Truell, R. (n.d.). *Six Actions we can do together to co-build a sustainable and fair world*. <https://www.ifsw.org/wp-content/uploads/2022/01/Six-Actions-Rory-Truell.pdf>
- [xi] United Nations. (2021) *Promotion and protection of all human rights, civil, political, economic, social, and cultural rights, including the right to development*. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/G21/270/15/PDF/G2127015.pdf?OpenElement>
- [xii] International Federation of Social Workers. (2020) *Social Work And The United Nations Sustainable Development Goals (SDGS)*. <https://www.ifsw.org/ifsw-climate-justice-program-statement-on-cop26-a-commitment-to-ongoing-action-and-accountability/>
- [xiii] United Nations Foundation. (2019). *The Sustainable Development Goals in 2019: People, Planet, Prosperity in Focus*. <https://unfoundation.org/blog/post/the-sustainable-development-goals-in-2019-people-planet-prosperity-in-focus/>